

THAM LUẬN

Gắn kết nghiên cứu ứng dụng và chuyển giao công nghệ giữa các Trường Đại học, Cao Đẳng với hoạt động phát triển kinh tế xã hội trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh

Sở Khoa học và Công nghệ tỉnh Quảng Ninh

Trong môi trường cạnh tranh quốc tế ngày càng tăng, các quốc gia trên thế giới coi khoa học và công nghệ là một biến số chiến lược quyết định sự phát triển kinh tế – xã hội (KTXH) của mỗi quốc gia. Có thể khẳng định rằng, cuộc chạy đua phát triển KTXH trên thế giới hiện nay thực chất là cuộc chạy đua về khoa học và công nghệ, về nâng cao chất lượng và hiệu quả lao động trên cơ sở hiện đại hoá nguồn nhân lực. Với tư cách là thành tố cơ bản của nền văn hoá, khoa học công nghệ có một vị trí đặc biệt trong chiến lược phát triển đất nước; có vai trò to lớn trong việc hình thành nền “kinh tế tri thức” và “xã hội thông tin” trong sản xuất, dịch vụ và quản lý. Cương lĩnh xây dựng đất nước thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (Bổ sung, phát triển 2011) được thông qua tại Đại hội XI của Đảng nhấn mạnh: *“Khoa học và công nghệ giữ vai trò then chốt trong việc phát triển lực lượng sản xuất hiện đại, bảo vệ tài nguyên và môi trường, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, tốc độ phát triển và sức cạnh tranh của nền kinh tế”*. Nghị quyết Hội nghị Trung ương 6 (khóa XI) về phát triển khoa học và công nghệ đã xác định rõ quan điểm: *“Phát triển và ứng dụng khoa học và công nghệ là quốc sách hàng đầu, là một trong những động lực quan trọng nhất để phát triển KTXH và bảo vệ Tổ quốc; là một nội dung cần được ưu tiên tập trung đầu tư trước một bước trong hoạt động của các ngành, các cấp”*.

Quán triệt sâu sắc các quan điểm Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII, từ 2016, hoạt động KH&CN trên địa bàn tỉnh đã được các cấp ủy Đảng, chính quyền quan tâm chỉ đạo và tổ chức thực hiện. Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh đã ban hành Nghị quyết số 07–NQ/TU về phát triển khoa học công nghệ tỉnh Quảng Ninh đến 2020, trong đó dành 4-5% chi thường xuyên từ ngân sách tỉnh đầu tư cho hoạt động KH&CN, ưu tiên hoạt động chuyển giao ứng dụng các tiến bộ kỹ thuật vào sản xuất và đời sống, phục vụ phát triển KTXH.

Nhìn lại chặng đường kết quả thực hiện kế hoạch phát triển KTXH tỉnh Quảng Ninh theo các mục tiêu, nhiệm vụ và giải pháp của Nghị quyết Đại hội XIV Đảng bộ tỉnh đề ra, có thể thấy rằng tỉnh Quảng Ninh đã không ngừng phấn đấu, khắc phục khó khăn và phát huy mọi nguồn lực trong hoạt động KH&CN. Các nhiệm vụ KH&CN được bố trí tập trung có trọng tâm trọng điểm.

Các trường Đại học và Cao đẳng trên địa bàn Tỉnh đã tích cực tham gia nghiên cứu theo các chương trình của Tỉnh. Giai đoạn 2018-2020, trên địa bàn tỉnh triển khai 115 nhiệm vụ khoa học và công nghệ với tổng kinh phí sự nghiệp KH&CN đạt 154.994 triệu

đồng, trong đó 16/115 nhiệm vụ do trường Đại học, Cao đẳng chủ trì thực hiện (chiếm 13,91%) với tổng kinh phí sự nghiệp KH&CN là 20.927 triệu đồng (chiếm 13,51%), gồm: Trường Đại học Hạ Long triển khai 10 nhiệm vụ với tổng kinh phí sự nghiệp KH&CN là 12.879 triệu đồng, trường Đại học Ngoại thương triển khai 04 nhiệm vụ với tổng kinh phí sự nghiệp KH&CN là 6.725 triệu đồng, trường Cao đẳng Nông lâm Đông Bắc triển khai 01 nhiệm vụ với tổng kinh phí sự nghiệp KH&CN là 1 tỷ đồng, trường Cao đẳng Y tế triển khai 01 nhiệm vụ với tổng kinh phí sự nghiệp KH&CN là 322 triệu đồng. Nhiệm vụ được triển khai đồng đều trên các lĩnh vực văn hóa xã hội, y, dược, khoa học tự nhiên, khoa học nông nghiệp góp phần đề xuất giải pháp trong công tác quản lý, tiêu biểu như: xây dựng các mô hình làng nghề truyền thống, bảo tồn di tích Thiên Long Uyển và khu vực Yên Đức; Phát triển, bảo tồn các sản phẩm nông nghiệp: bảo tồn gà Bang Trới, nghiên cứu chuỗi giá trị sản phẩm dược liệu thuộc chương trình OCOP); Phát triển hệ thống giáo dục từ lý thuyết đến kỹ năng cho học sinh (như giáo dục kỹ năng xâm hại cho trẻ em lứa tuổi mẫu giáo, tích hợp phương pháp Blended learning vào việc xây dựng học tiếng Anh ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống - khoa Du lịch và các giải pháp nhằm giảm thiểu ô nhiễm môi trường (như sử dụng rong biển để xử lý ô nhiễm kim loại nặng).

Bên cạnh đó, Các trường Đại học Cao đẳng trên địa bàn tỉnh cũng tham gia cuộc thi sáng tạo, khởi nghiệp, phát triển du lịch cộng đồng và xây dựng thương hiệu; Phối hợp với Liên hiệp các Hội KHKT tỉnh trong cuộc thi Sáng tạo dịch vụ tỉnh Quảng Ninh; các nhà Trường đóng góp nhiều đề án dự thi đạt giải trong cuộc thi về ý tưởng Du lịch sáng tạo của tỉnh; Tham gia ký kết Bản ghi nhớ giữa các Trường Đại học Hạ Long, Đại học Công nghiệp Quảng Ninh và Sở Giáo dục và Đào tạo tại Hội nghị “Tăng cường hỗ trợ học sinh, sinh viên hình thành ý tưởng khởi nghiệp, ươm tạo doanh nghiệp năm 2018” ; tham gia giảng dạy các khóa đào tạo, tập huấn về Thương hiệu, Kênh phân phối, tổ chức Hội chợ triển lãm tại Quảng Ninh. Phối hợp với tỉnh đoàn Quảng Ninh tổ chức cuộc thi Ý tưởng khởi nghiệp sáng tạo lần 1 (2018-2019).

Ngoài các chương trình của Tỉnh, các Trường còn chủ động tham gia các chương trình Quốc gia; chương trình của các Bộ chuyên ngành và chủ động triển khai hoạt động nghiên cứu trong nội bộ Trường thông qua các nhiệm vụ cấp cơ sở, các chương trình nghiên cứu khoa học trong học sinh, sinh viên...

Bên cạnh những kết quả đạt được, hoạt động tham gia nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ sử dụng ngân sách sự nghiệp Nhà nước của các trường Đại học, Cao đẳng trên địa bàn tỉnh còn chưa đồng đều: (1) Đề xuất đặt hàng nhiệm vụ khoa học và công nghệ chưa nhiều; (2) Chưa có nhiều sản phẩm khoa học, công nghệ được xác lập theo thể mạnh của mỗi trường để hợp tác mở rộng nghiên cứu hoàn thiện hoặc sẵn sàng chuyển giao cho sản xuất . (3) Thiếu sự liên kết giữa nhà trường với doanh nghiệp để tạo

đầu ra cho nghiên cứu. (4) Chưa có nhiều nhà khoa học của hệ thống trường đại học ở Quảng Ninh đạt giải thưởng cao ở quốc tế và chưa có nhóm nghiên cứu mạnh của hệ thống các trường đại học tham gia các chương trình nghiên cứu lớn trong nước và quốc tế. (5) Nguồn thu từ nghiên cứu khoa học và chuyển giao khoa học và công nghệ còn rất thấp so với tổng nguồn thu của nhà trường cơ sở vật chất phục vụ nghiên cứu và đào tạo; hoạt động xã hội hóa nguồn lực đầu tư cho KH&CN còn rất hạn chế. (6) Ngân sách KH&CN đầu tư cho hoạt động KH&CN của các Trường Đại học trên địa bàn tỉnh còn thấp, cơ chế tài chính, chế độ đãi ngộ chưa thật sự thu hút đội ngũ giảng viên tham gia nghiên cứu khoa học.

Để thực hiện thắng lợi mục tiêu phấn đấu “đến năm 2020, xây dựng Quảng Ninh trở thành Tỉnh dịch vụ, công nghiệp, trung tâm du lịch tâm cổ quốc tế, là một trong những đầu tàu kinh tế của miền Bắc và cả nước với hạ tầng kinh tế xã hội, hạ tầng kỹ thuật đô thị đồng bộ, hiện đại...”, đòi hỏi phải khắc phục những hạn chế như đã trình bày ở trên và một trong những nhiệm vụ quan trọng là đẩy mạnh ứng dụng, chuyển giao các tiến bộ khoa học kỹ thuật công nghệ giữa các Trường Đại học và Cao đẳng với các tổ chức, cá nhân trên địa bàn Tỉnh; thông qua đó góp phần đạt được mục tiêu cốt lõi là nâng cao chất lượng đào tạo của mỗi trường.

Trong thời gian tới, để tập trung đổi mới hoạt động khoa học và công nghệ theo hướng ứng dụng, chuyển giao công nghệ cao gắn với các mục tiêu phát triển KTXH của Tỉnh, Sở KH&CN mong muốn các Trường Đại học, Cao đẳng trên địa bàn tỉnh quan tâm một số vấn đề sau:

Một là: Bám sát các chương trình phát triển kinh tế xã hội của Tỉnh để tham gia đề xuất hoặc chủ động khai thác các nguồn lực thực hiện các nhiệm vụ khoa học công nghệ;

Tiếp tục đẩy mạnh hơn nữa công tác tuyên truyền về vai trò nền tảng, động lực, giải pháp đột phá để phát triển KTXH của khoa học và công nghệ; phải quán triệt xuyên suốt quan điểm chỉ đạo của Đảng là “Ưu tiên và tập trung mọi nguồn lực quốc gia cho phát triển khoa học và công nghệ”. Đặc biệt chú trọng đổi mới toàn diện hệ thống tổ chức, cơ chế quản lý, hoạt động khoa học và công nghệ, trong đó cần đổi mới các cơ chế hoạt động khoa học và công nghệ gắn với cơ chế thị trường; gắn kết chặt chẽ giữa sản xuất kinh doanh với nghiên cứu, đào tạo; doanh nghiệp đóng vai trò là trung tâm ứng dụng và đổi mới công nghệ tạo thành "chuỗi sản xuất".

Tăng cường mối liên kết nhà trường - doanh nghiệp, nếu doanh nghiệp đóng vai trò đòn bẩy kích thích sáng tạo và chuyển giao công nghệ, tiếp nhận sản phẩm đào tạo, đồng thời là nơi cung cấp thêm nguồn lực vật chất cũng như tài chính cho nhà trường, thì ngược lại, các trường đại học, bên cạnh vai trò truyền thống là nguồn cung ứng nhân lực chất lượng cao, còn là nơi sáng tạo ra tri thức mới và tìm tòi giải pháp cho các vấn đề mà thực tiễn đặt ra cho các doanh nghiệp.

Hai là: Thành lập các Trung tâm nghiên cứu thực nghiệm, cơ sở ươm tạo công nghệ doanh nghiệp khoa học công nghệ trong nhà trường để tăng tính chủ động trong quản lý, triển khai nhiệm vụ khoa học công nghệ, nhất là chủ động về quản lý tài chính đối với các nhiệm vụ khoa học công nghệ.

Tăng cường liên kết với doanh nghiệp bằng các hình thức Ký thỏa thuận hợp tác về đào tạo và chuyển giao công nghệ, hoặc thực hiện các nội dung nghiên cứu theo yêu cầu của Doanh nghiệp. Cũng từ cách thức liên kết này, nhà trường có thể thâm nhập sâu vào doanh nghiệp để nắm được yêu cầu về nhân lực chất lượng cao, nhu cầu chuyển giao công nghệ...

Ba là: Tổ chức các cuộc khảo sát, nhận diện nhu cầu của các địa phương, doanh nghiệp trên địa bàn Tỉnh để xây dựng các đề tài nghiên cứu, dự án ứng dụng công nghệ... Thông qua đó giúp đội ngũ giảng viên cập nhật tư liệu minh họa cho các tài liệu giảng dạy, đồng thời khơi gợi định hướng thực tiễn cho học sinh sinh viên ngay trong quá trình học tập tại Trường.

Bốn là: Tổ chức các Hội nghị Khoa học công nghệ của Trường hoặc liên kết các Trường để giới thiệu, trình diễn kết quả nghiên cứu khoa học, tiềm năng ứng dụng, chuyển giao của Trường với các tổ chức, cá nhân.

Năm là: Phối hợp với Sở Khoa học Công nghệ tham mưu với Tỉnh xây dựng các cơ chế, chính sách đặc thù phát huy sức mạnh và năng lực nghiên cứu, cơ sở vật chất của các Trường Đại học và Cao Đẳng trên địa bàn Tỉnh. Xây dựng các chương trình nghiên cứu, ứng dụng có tính liên tục, dài hạn do các trường làm nòng cốt trong Kế hoạch phát triển nghiên cứu KHCN chung của Tỉnh.

Sáu là: Xây dựng các hoạt động, chương trình hỗ trợ để mời gọi đội ngũ doanh nhân trực tiếp tham gia giảng dạy những nội dung cần thiết trong chương trình đào tạo.

Khoa học công nghệ là nội dung then chốt trong mọi hoạt động của tất cả các ngành, các cấp, là nhân tố chủ yếu thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và củng cố quốc phòng an ninh. Hoạt động KH&CN không chỉ là nhiệm vụ của các nhà khoa học công nghệ, các nhà quản lý khoa học mà là công việc của mọi ngành, mọi cấp, mọi người và các tầng lớp nhân dân. Tất cả các hoạt động kinh tế xã hội đều đòi hỏi phải có nội dung KH&CN để nâng cao năng suất, chất lượng và hiệu quả. Vì vậy, ngành KH&CN của Tỉnh đề nghị các Trường đại học, các doanh nghiệp tiếp tục quan tâm, đẩy mạnh việc triển khai nghiên cứu, ứng dụng chuyển giao KH&CN vào hoạt động kinh tế xã hội, quốc phòng, an ninh, từ việc định hướng chiến lược phát triển, hoạch định chính sách, xây dựng quy hoạch, kế hoạch đến việc tổ chức thực hiện.

Về phía Sở KHCN, chúng tôi sẽ cam kết tăng cường hơn nữa công tác trao đổi, đồng hành cùng các Trường; ưu tiên bố trí các nguồn lực phù hợp và cải tiến cách thức

triển khai nhiệm vụ KH-CN để các Trường tham gia sâu, có hiệu quả cao hơn nữa vào sự phát triển KTXH của Tỉnh.

Với những mong muốn đó, thông qua Hội thảo này, Sở Khoa học và Công nghệ có một số đề xuất về giải pháp để " Gắn kết nghiên cứu ứng dụng và chuyển giao công nghệ giữa các Trường Đại học, Cao Đẳng với hoạt động phát triển kinh tế xã hội trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh" đồng thời lắng nghe những chia sẻ, kiến nghị, đề xuất của các nhà khoa học của các Trường để nâng cao hiệu quả hoạt động KH-CN của Tỉnh.